

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

มหาวิทยาลัยพายัพได้จัดตั้งศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง (Self-access Learning Center – SALC) ในปี พ.ศ. 2545 และได้เปิดบริการให้แก่ศึกษามหาวิทยาลัยพายัพในปี พ.ศ. 2546 โดยมีภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์รับผิดชอบในการบริหารงานและการจัดการให้การบริการแก่นักศึกษา โดยศูนย์ศึกษาด้วยตนเองได้รับการจัดตั้งให้เป็นแหล่งรวบรวมบทเรียนเสริมเพื่อให้นักศึกษาได้พัฒนาความรู้ ไวยากรณ์ ทักษะการฟัง การอ่าน และการเขียนทางภาษาอังกฤษ รวมถึงสิ่งพิมพ์และสื่ออุปกรณ์เทคโนโลยีสำหรับฝึกทักษะทางภาษา ซึ่งบทเรียนเสริม สิ่งพิมพ์ และอุปกรณ์เทคโนโลยีดังกล่าว จัดขึ้นเพื่อสนองต่อวัตถุประสงค์หลักของศูนย์ศึกษาด้วยตนเองมหาวิทยาลัยพายัพ คือ เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาได้เพิ่มและพัฒนาทักษะต่าง ๆ ทางภาษาด้วยตนเองตามความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของนักศึกษานอกเวลาเรียน รวมทั้งสามารถประเมินผลการเรียนได้ด้วยตนเอง ซึ่งวัตถุประสงค์ดังกล่าวสอดคล้องกับการเรียนการสอนภาษาในปัจจุบันที่มีแนวโน้มให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น โดยเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนการสอนและสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาในปัจจุบันที่พยายามส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่ยั่งยืนโดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่การศึกษาแบบต่อเนื่องตลอดชีวิต (Life-long Learning) ต่อไป

วิธีเรียนที่ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองมีคำเรียกต่างๆ กันเช่น Self-access Learning, Self-study, Self-directed Learning, Out-of-class Learning และ Self-instruction เป็นต้น ซึ่งมีความหมายกล่าวโดยสรุป คือ เป็นวิธีเรียนที่ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบและควบคุมการเรียนได้ด้วยตนเอง โดยเป็นอิสระจากการควบคุมของผู้สอน ซึ่งวิธีเรียนดังกล่าวเป็นวิธีที่จะนำไปสู่ลักษณะของผู้เรียนที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (Autonomous Learning) อย่างแท้จริง ทั้งนี้วิธีเรียนดังกล่าวมาจากกรอบความคิดของการเรียนแบบชี้นำตน ซึ่งมาจากการศึกษาของผู้ใหญ่ (Adult Learning) โดยกระบวนการสร้างความรู้ต้องเริ่มจากความต้องการของผู้เรียน ผู้เรียนกำหนดเป้าหมาย และกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดด้วยตนเองหรือได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นให้น้อยที่สุด (Lowry,1989) อย่างไรก็ตาม Thanasoulas (2000) กล่าวว่า การเรียน

ภาษาด้วยตนเอง (Self-access Language Learning) ถือเป็นกระบวนการเรียน (Process) กระบวนการหนึ่งที่ไม่ควรเน้นที่ตัวผลผลิต (Output) ทางภาษา เช่นเดียวกับ Gardner and Miller (1999) ที่กล่าวว่า การเรียนภาษาด้วยตนเองถือเป็นวิธีเรียนภาษา (An Approach to Learning Language) อีกวิธีหนึ่ง ไม่ใช่วิธีสอนภาษา ซึ่งการเรียนด้วยตนเองเปลี่ยนจากวิธีเรียนแบบมีผู้สอนควบคุมเป็นวิธีเรียนให้ผู้เรียนมีอิสระและรับผิดชอบในการเรียนของตนเองได้

ศูนย์ศึกษาด้วยตนเองมหาวิทยาลัยพายัพจึงเป็นแหล่งความรู้ที่ใช้เสริมให้นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง โดยได้เปิดบริการให้นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษซึ่งเป็นรายวิชาบังคับทั้งหมดจำนวน 12 หน่วยกิต คือ ภาษาอังกฤษพื้นฐาน (Foundation English) จำนวน 6 หน่วยกิต และภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ (English for Specific Purposes) จำนวน 6 หน่วยกิตซึ่งเป็นพื้นฐานการศึกษาชั้นมหาวิทยาลัย และเพื่อให้เป็นไปตามข้อกำหนดเกี่ยวกับภาษาตามหลักสูตรหมวดวิชาการศึกษาทั่วไปของทบวงมหาวิทยาลัย ภาษาอังกฤษพื้นฐานได้แบ่งเป็น 2 รายวิชา คือ ภาษาอังกฤษพื้นฐาน I (AE 101) และภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (AE 102) ส่วนภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ ได้จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของคณะและเหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษาตามสาขาวิชา คือ ภาษาอังกฤษสำหรับธุรกิจ (English for Business) ภาษาอังกฤษสำหรับคณะมนุษยศาสตร์และคณะสังคมศาสตร์ (English for Humanities and Social Science) ภาษาอังกฤษสำหรับพยาบาล (English for Nurse) ภาษาอังกฤษสำหรับวิทยาศาสตร์คอมพิวเตอร์ (English for Computer Science) และ ภาษาอังกฤษสำหรับกฎหมาย (English for Law) โดยภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ ได้แบ่งเป็น 2 รายวิชา คือ วิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ I (AE 201) และวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ II (AE 202) และเพื่อให้ศูนย์ศึกษาด้วยตนเองเป็นส่วนหนึ่งที่จะให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษตามความสนใจ ความถนัดและความสามารถทางภาษาที่แตกต่างกัน และเพื่อช่วยเสริมการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษานอกชั้นเรียน ภาควิชาภาษาอังกฤษจึงได้กำหนดคะแนนประเมิน 5% รวมอยู่ในเกณฑ์ประเมินผลของแต่ละรายวิชา โดยผู้สอนจะประเมินจากจำนวนการเข้าใช้ พร้อมกับประเมินใบงาน (Work Sheet) ที่เป็นหลักฐานการเรียนในของศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้สอนอาจให้นักศึกษาศึกษาตามความสนใจหรืออาจกำหนดชิ้นงานที่สอดคล้องเสริมเนื้อหาบทเรียนที่เรียนอยู่

อย่างไรก็ตาม จากการประเมินชิ้นงานที่นักศึกษาได้ศึกษาในศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง การสังเกต และการสอบถามอย่างไม่เป็นทางการ พบว่านักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจว่าศูนย์ศึกษาด้วยตนเองเป็นสถานที่ที่ให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดเสริมในทักษะต่าง ๆ ทางภาษาที่ตนสนใจและตรวจสอบคำตอบกับแบบเฉลยด้วยตนเองเพื่อนำใบงานที่แสดงผลการเข้าใช้บริการ

ศูนย์ศึกษาด้วยตนเองให้ผู้สอนประเมินตามจำนวนครั้งการเข้าใช้ตามที่กำหนด อีกทั้งวิธีการให้นักศึกษาเรียนด้วยตนเองนั้นต่างจากวิธีเรียนในห้องเรียนซึ่งเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน I (AE 101) เป็นครั้งแรก นอกจากนี้ยังพบว่าการให้นักศึกษาเรียนด้วยตนเองแบบอิสระโดยไม่มีผู้สอนคอยควบคุมนั้น นักศึกษายังไม่เข้าใจเป้าหมายของการเรียนด้วยตนเอง และยังขาดความตระหนักในจุดประสงค์การกำหนดวางแผนการเรียนเพื่อให้ตนบรรลุวัตถุประสงค์ในการเรียนภาษาด้วยตนเอง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีผลต่อทัศนคติของนักศึกษาในการเรียนด้วยตนเองในศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง และยังไม่สอดคล้องต่อวัตถุประสงค์ที่ต้องการให้นักศึกษาได้เพิ่มและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วยตนเองตามความต้องการและความสนใจอย่างแท้จริง

จากแนวคิดหลักและวิธีเรียนแบบเรียนด้วยตนเอง ผู้วิจัยสนับสนุนในคำกล่าวของ McLaughlin (cited from Richard, 1997) ที่ว่า กระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเองจะเกิดได้ต่อเมื่อได้ผ่านกระบวนการควบคุมซึ่งถือเป็นขั้นตอนแรกของการนำไปสู่การเรียนรู้แบบชี้นำหรือเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ Gardner และ Miller (1999) ที่กล่าวว่าระดับความเป็นผู้เรียนที่ชี้นำตนได้หรือเรียนรู้ได้ด้วยตนเองของแต่ละคนแตกต่างกัน ซึ่งการเรียนด้วยตนเองสามารถใช้ร่วมกับวิธีที่ผู้สอนชี้นำ จนถึงขั้นที่ผู้เรียนสามารถเป็นผู้เรียนที่เรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างแท้จริง และ Sheerin (1997, cited in Thanasoulas 2000) ยังได้กล่าวว่าการเรียนด้วยตนเองมิได้หมายถึงการเรียนแบบไม่มีครูผู้สอน (Teacherless Learning) ผู้สอนยังคงมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในการชี้นำ แสดงให้ผู้เรียนได้รู้วิธีการเรียนด้วยตนเอง และช่วยเหลือผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ และถึงแม้ว่าการเรียนด้วยตนเองเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การเรียน ซึ่งความหมายของการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่แท้จริงคือการเรียนที่ผู้เรียนสามารถบอกตนเองได้ ตัดสินใจและรับผิดชอบในการเรียนของตนเอง ทำให้การเรียนมีความหมายและเป็นประโยชน์ ซึ่งผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนในทุกขั้นตอน ส่วนผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ ทั้งนี้โดยจะคำนึงถึงความต้องการ ความสนใจ และความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ (ผจงกาญจน์ ภูวิภาดาวรรณ, 2545) เห็นได้ว่าแม้การเรียนด้วยตนเองจะเป็นการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง แต่มิใช่เป็นการเรียนที่ผู้สอนปล่อยให้ผู้เรียนเรียนตามอิสระ โดยผู้สอนไม่จัดอะไรให้เลย ซึ่งผจงกาญจน์ (2545) ยังได้กล่าวว่า การที่ผู้สอนปล่อยให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามลำพัง โดยไม่ได้วางแผนใด ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเรียนด้วยตนเองตามความต้องการ ความสนใจและความสามารถเช่นนี้ไม่ถือว่าการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เพราะการทำเช่นนี้อาจเป็นการเสียเวลาและไม่เกิด

ประโยชน์แก่ผู้เรียนอย่างทีควรจะเป็น ผู้สอนแบบนี้ถือว่าเป็นผู้ “ปล่อยปละละเลย” (Abdicare) ซึ่งในการศึกษาถือว่าเป็นการเรียนการสอนที่ไม่พึงประสงค์แต่อย่างใด

เนื่องจากยังไม่มี การสำรวจหรืองานวิจัยในศูนยศึกษาด้วยตนเองมหาวิทยาลัยพายัพ ว่าการใช้วิธีผู้สอนชั้นนำในการเรียนด้วยตนเองในศูนยศึกษาด้วยตนเองซึ่งผู้เรียนต้องเรียนผ่านกระบวนการชี้แนะโดยผู้สอน สามารถบูรณาการกับการเรียนในศูนยศึกษาด้วยตนเองได้หรือไม่อย่างไร ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะใช้วิธีผู้สอนชั้นนำร่วมกับการเรียนในศูนยศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้สอนจะเป็นผู้ตัดสินใจทุกขั้นตอนของการจัดการเรียนในศูนยศึกษาด้วยตนเอง โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์และวางแผนการเรียนให้แก่นักศึกษา โดยจะคำนึงถึงความสามารถของผู้เรียนและจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน ผู้สอนจะมีบทบาทเป็นผู้บอกและผู้ให้ความช่วยเหลือไปในขณะเดียวกัน ซึ่งถือเป็นการแนะวิธีการศึกษาด้วยตนเอง โดยผ่านกระบวนการชี้แนะก่อน เพื่อที่นักศึกษาจะได้เข้าใจและสร้างทัศนคติที่เชื่อมั่นในบทบาทและความสามารถในการเรียนด้วยตนเองได้ โดยจะเปรียบเทียบผลการเรียนจากการให้ศูนยศึกษาด้วยตนเองเสริมในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษระหว่างนักศึกษาที่เรียนในศูนยศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนชั้นนำและศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ นอกจากนี้ยังได้ศึกษาประเด็นของทัศนคติของนักศึกษาต่อการเรียนด้วยตนเอง โดยจะทำการเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาที่เรียนโดยมีผู้สอนชั้นนำ และศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระในศูนยศึกษาด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยหวังว่า ผลวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ผู้สอนหาวิธีการที่จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาได้พัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วยตนเองตามความสนใจและความต้องการของนักศึกษานอกเวลาเรียน ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์หลักของศูนยศึกษาด้วยตนเองมหาวิทยาลัยพายัพและเพื่อให้ นักศึกษาได้ตระหนักถึงบทบาทความสามารถในการเรียนด้วยตนเอง และความเข้าใจต่อวิธีการเรียนด้วยตนเองในศูนยศึกษาด้วยตนเอง และสามารถนำวิธีการเรียนด้วยตนเองไปใช้กับแหล่งความรู้อื่น ๆ ที่นักศึกษาสามารถจะฝึกและพัฒนาทักษะทางภาษาของตนได้อย่างต่อเนื่องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่เรียนในศูนยศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนชั้นนำและศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาที่เรียนในศูนยศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนชั้นนำและศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนที่นำมากกว่านักศึกษาที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ

สมมุติฐานที่ 2 ทักษะคิดต่อการเรียนด้วยตนเองของนักศึกษาที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนที่นำมากกว่านักศึกษาที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยกำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (Foundation English II) (AE 102) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2475 จำนวน 2 ตอน (section)

ขอบเขตเนื้อหา

ขอบเขตเนื้อหาที่ใช้ในการทดลองคือ

1. ผลการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักศึกษาที่เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (AE 102) จำนวน 2 ตอนที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนที่นำและศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระควบคู่กับการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (AE 102)

2. ทักษะคิดของนักศึกษาต่อการเรียนภาษาด้วยตนเองของกลุ่มทดลอง (Experimental Group) คือ นักศึกษาที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองโดยวิธีผู้สอนที่นำ และกลุ่มควบคุม (Control Group) คือ นักศึกษาที่เรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองโดยศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ

นิยามศัพท์เฉพาะ

ศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง (Self-access Learning Center) หมายถึง ศูนย์ศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเองของมหาวิทยาลัยพายัพ ซึ่งอยู่ในความดูแลของภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์ เป็นศูนย์ศึกษาที่ให้นักศึกษาได้เพิ่มและพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษด้วยตนเองตามความสามารถและความสนใจของนักศึกษานอกเวลาเรียนโดยใช้สื่อการเรียนและอุปกรณ์ทางเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับการเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเอง

วิธีผู้สอนชี้แนะในศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง (Teacher-directed Self-access Learning) หมายถึง วิธีเรียนที่ผู้สอนใช้เสริมในการเรียนในศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง ควบคู่กับการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (AE 102) ซึ่งเป็นแผนการมอบหมายงานที่สอดคล้องกับบทเรียน โดยผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์ วางแผนการดำเนินงาน และประเมินผลโดยผู้สอนเอง

ศึกษาด้วยตนเองอย่างอิสระ หมายถึง นักศึกษาเรียนภาษาอังกฤษในศูนย์ศึกษาด้วยตนเองของมหาวิทยาลัยพายัพ ตามความสนใจและความต้องการของนักศึกษาเอง โดยเป็นอิสระจากผู้สอน

ผลการเรียนภาษาอังกฤษ หมายถึง คะแนนสอบกลางภาคที่ได้จากการทดสอบของข้อสอบรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (AE 102) ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 ซึ่งเป็นข้อสอบแบบอัตนัยที่จัดทำโดยภาควิชาภาษาอังกฤษ

ทัศนคติต่อการเรียนด้วยตนเอง หมายถึง ความโน้มเอียงของความคิดเห็นของนักศึกษาที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อบทบาทและความสามารถในการเรียนภาษาอังกฤษด้วยตนเอง

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษามหาวิทยาลัยพายัพที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน II (AE 102) ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2547 จำนวน 2 ตอน

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เพื่อให้นักศึกษาตระหนักในบทบาทและความสามารถในการเรียนภาษาด้วยตนเองในศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง
2. เพื่อให้ผู้สอนหาวิธีหรือยุทธวิธีการเรียนที่จะส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถเรียนภาษาอังกฤษได้ด้วยตนเองในศูนย์ศึกษาด้วยตนเอง
3. เพื่อให้ผู้สอนใช้ศูนย์ศึกษาด้วยตนเองบูรณาการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐานและวิชาภาษาอังกฤษเฉพาะกิจ